

16.03.2022

Asia/5

§ 62

Hallintosäännön muuttaminen, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rakenteellinen uudistaminen

HEL 2021-013693 T 00 01 00

Esitys

Kaupunginvaltuusto päätti:

- hyväksyä Helsingin kaupungin hallintosäännön liitteen 1 mukaisesti tulevaksi voimaan 1.1.2023,
- hyväksyä Helsingin kaupungin hallintosäännön liitteen 3 mukaisesti tulemaan voimaan kaupunginhallituksen pantua täytäntöön valtuuston päätöksen, jotta kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaosto voi 31.12.2022 päättyvänä toimikautenaan tehdä liitteen 1 mukaisen hallintosäännön toimeenpanoon liittyviä muiden toimielinten kuin kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen toimivaltaan kuuluvia päätöksiä,
- että liitteen 1 mukaisen hallintosäännön täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa ja
- että viranhaltijat voivat tehdä vuotta 2023 koskevia päätöksiä hallintosäännön liitteen 1 mukaista toimivaltaa käyttäen vuoden 2022 aikana.

Käsittely

Palautusehdotus

Valtuutettu Mari Rantanen ehdotti valtuutettu Jussi Halla-ahon kannattamana, että kaupunginvaltuusto palauttaa asian kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi siten, että pelastustoimen itsenäisyys Helsingissä omana lakisääteisenä tehtävänä varmistetaan. Asiassa tulee ottaa huomioon sekä eduskunnan asiaan liittyvät kannanotot sekä sisäministeriön 15.10.2021 antama ohjauskirje hyvinvointialueen pelastustoimen hallintomalliksi.

1 äänestys

Asian käsittelyn jatko JAA, palautus EI

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

EI-ehdotus: Valtuutettu Mari Rantasen palautusehdotus

Jaa-äännet: 74

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Outi Alanko-Kahiluoto, Pentti Arajärvi,

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Sirpa Asko-Seljavaara, Nita Austero, Eva Biaudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Maaret Castrén, Jussi Chydenius, Nora Grotenfelt, Mia Haglund, Juha Hakola, Harry Harkimo, Joel Harkimo, Eveliina Heinäluoma, Fardoos Helal, Titta Hiltunen, Veronika Honkasalo, Anniina Iskanius, Ville Jalovaara, Mikael Jungner, Kati Juva, Jukka Järvinen, Anna Karhumaa, Arja Karhuvaara, Elina Kauppila, Otso Kiväkäs, Mai Kivelä, Sini Korpinen, Minja Koskela, Heimo Laaksonen, Minna Lindgren, Ajak Majok, Petra Malin, Nina Katariina Miettinen, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Tuomas Nevanlinna, Matti Niiranen, Dani Niskanen, Johanna Nuorteva, Hannu Oskala, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Terhi Peltokorpi, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Sari Sarkomaa, Pekka Sauri, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Oula Silvennoinen, Seida Sohrabi, Osmo Soininvaara, Nina Suomalainen, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Aino Tuominen, Tuomas Tuomi-Nikula, Erkki Tuomioja, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Maarit Vierunen, Ozan Yanar

Ei-äännet: 10

Mika Ebeling, Jussi Halla-aho, Nuutti Hyttinen, Marko Kettunen, Laura Korpinen, Teija Makkonen, Tom Packalén, Mika Raatikainen, Mari Rantanen, Pirkko Ruohonen-Lerner

Poissa: 1

Paavo Arhinmäki

Kaupunginvaltuusto jatkoi asian käsittelyä

Vastaehdotus

Valtuutettu Mari Rantanen ehdotti valtuutettu Nuutti Hyttisen kannattamana, että pelastuskomentajan viran kelpoisuusvaatimuksena tulee olla ylempi korkeakoulututkinto, pelastuslainsäädännön edellyttämä kelpoisuus päällystövirkaan ja kokemusta pelastustoimen johtamistehtävistä.

2 äänestys

Kaupunginhallituksen ehdotus JAA, vastaehdotus EI

JAA-ehdotus: Kaupunginhallitus

EI-ehdotus: valtuutettu Mari Rantasen vastaehdotus

Jaa-äännet: 73

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Outi Alanko-Kahiluoto, Pentti Arajärvi, Nita Austero, Eva Biaudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sande-

lin, Maaret Castrén, Jussi Chydenius, Nora Grotenfelt, Mia Haglund, Juha Hakola, Harry Harkimo, Joel Harkimo, Eveliina Heinäluoma, Far-
doos Helal, Titta Hiltunen, Veronika Honkasalo, Anniina Iskanius, Ville
Jalovaara, Mikael Jungner, Kati Juva, Jukka Järvinen, Anna Karhumaa,
Arja Karhuvaara, Elina Kauppila, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Sini Korpi-
nen, Minja Koskela, Heimo Laaksonen, Minna Lindgren, Ajak Majok,
Petra Malin, Nina Katariina Miettinen, Sami Mutttilainen, Björn Måns-
son, Tuomas Nevanlinna, Matti Niiranen, Dani Niskanen, Johanna
Nuorteva, Hannu Oskala, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen,
Terhi Peltokorpi, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Risto Rautava,
Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Sari Sarkomaa,
Pekka Sauri, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Oula Silvennoinen, Sei-
da Sohrabi, Osmo Soininvaara, Nina Suomalainen, Johanna Sydän-
maa, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Aino Tuominen, Tuomas Tuomi-Nikula,
Erkki Tuomioja, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Sinikka Vepsä,
Sanna Vesikansa, Maarit Vierunen, Ozan Yanar

Ei-äännet: 10

Mika Ebeling, Jussi Halla-aho, Nuutti Hyttinen, Marko Kettunen, Laura
Korpinen, Teija Makkonen, Tom Packalén, Mika Raatikainen, Mari
Rantanen, Pirkko Ruohonen-Lerner

Tyhjä: 1

Sirpa Asko-Seljavaara

Poissa: 1

Paavo Arhinmäki

Kaupunginvaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Mari Rantasen vastaeh-
dotusta.

Eriävät mielipiteet

Valtuutettu Mari Rantanen jätti eriävän mielipiteen, jonka perusteluina
esitti seuraavaa:

Pelastustoimen olisi tullut jatkossakin olla oma itsenäinen toimialansa
Helsingissä lakisääteisenä tehtävänä sotien rinnalla eikä sotessa yhte-
nä palvelukokonaisuutena. Asiassa olisi ollut syytä huomioida sekä
eduskunnan asiaan liittyvät kannanotot että sisäministeriön 15.10.2021
antama ohjauskirje hyvinvointialueen pelastustoimen hallintomalliksi.
Pelastuskomentajan kelpoisuusvaatimuksena jatkossa olisi tullut olla
ylemmän korkeakoulututkinnon ohella pelastuslainsäädännön edellyt-
tämä kelpoisuus päällystövirkaan ja kokemusta pelastustoimen johta-
mistehtävistä.

16.03.2022

Asia/5

Valtuutetut Teija Makkonen, Nuutti Hyttinen, Pirkko Ruohonen-Lerner, Mika Raatikainen, Tom Packalén, Laura Korpinen, Jussi Halla-aho jättivät eriävän mielipiteen samoin edellä mainituin perusteluin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi
Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi
Sakari Uutela, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25977
sakari.uutela(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite 1, Helsingin kaupungin hallintosääntö, voimaan 1.1.2023
- 2 Liite 2, Helsingin kaupungin hallintosääntö, voimaan 1.1.2023, muutokset näkyvissä
- 3 Liite 3, Helsingin kaupungin hallintosääntö, voimaantulo täytäntöönpanopäätöksestä
- 4 Liite 4, Helsingin kaupungin hallintosääntö, voimaantulo täytäntöönpanopäätöksestä, muutokset näkyvissä

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Hallintosäännön keskeiset muutokset

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala muodostetaan 1.1.2023 alkaen sote-lakikokonaisuuden talouden eriyttämisvaatimusten toteuttamiseksi ja sote-lainsäädännöstä seuraavan tehtäväkokonaisuuden johtamisen selkeyttämiseksi. Toimialalle asetetaan sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta ja sen pelastusjaosto sekä yksilöasioiden jaosto. Pelastustoimi siirtyy kaupunkiympäristön toimialalta uudeksi palvelukokonaisuudeksi uudelle toimialalle.

Muutoksesta aiheutuu toimialajohtajan ja pelastuskomentajan sekä muiden viranhaltijoiden toimivaltoihin muutoksia. Talouden ohjaukseen tehtävät muutokset hallintosääntöön liittyvät valtion rahoittaman toiminnan eriyttämisvaatimukseen. Laki edellyttää kansalliskielilautakunnan perustamista 1.1.2023 alkaen. Muutosvaiheessa, kun uusia toimielimiä ei vielä ole asetettu, kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon

16.03.2022

Asia/5

ja pelastustoimen uudistusjaosto käyttää niiden toimivaltaa vuonna 2022.

Lisäksi uudistuksesta aiheutuu sääntömuutostarpeita, jotka ratkaistaan muualla kuin hallintosäännössä tai tehdään syksyllä 2022 suunnittelussa hallintosäännön tarkistuksessa. Uuden toimialan hallinnon organisointi ja muut tarvittavat muutokset kuten delegointipäätökset tehdään uuden toimialan toimintasäännön valmistelussa. Kaupungin sisällä eri toimialojen välillä selvitettävänä olevat eräät mahdollisesti sote-uudistuksen vuoksi siirrettävät toiminnot eivät pääosin näy hallintosäännössä. Vuoden 2022 aikana mahdollisesti tehtävät muut hallintosääntömuutokset tullaan teknisesti yhdistämään nyt hyväksyttävän, 1.1.2023 voimaan tulevan hallintosäännön sisältöön.

Hallintosääntöluonnos on hyväksytty kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaostossa 17.2.2022 esityksenä kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle.

Esittelijän perustelut

Hallintosäännön muutoksen yleiset perustelut

Kansallisen sote-uudistuksen toteuttaminen

Suomessa on pitkään valmisteltu kansallista ratkaisua erityisesti pienten kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon vastuiden siirtämiseksi muille hallinnon toimijoille tai tasoille. Uudistushankkeissa on vaihtelevasti painotettu palveluiden uudelleenjärjestämisen tarpeita sekä taloudellisia ja hallinnollisia näkökohtia. Eduskunta on ratkaisuihissaan rajannut uudistuksen toteuttamisen vaihtoehtoja.

Nyt toteutukseen etenevä kokonaisuus pohjautuu hallituksen esitykseen sote-uudistuksesta, joka annettiin eduskunnalle 8.12.2020 (HE 241/2020 vp). Eduskunta hyväksyi sote-uudistuksen lakipaketin kesäkuussa 2021.

Maahan perustetaan maakuntajakoon pohjaavat hyvinvointialueet, joille kuntien ja kuntainliittojen järjestämien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2023 lukuun ottamatta Uudenmaan maakuntaa sekä Ahvenanmaata. Uudellamaalla järjestämisvastuu jakautuu neljälle hyvinvointialueelle, Helsingin kaupungille sekä erikoissairaanhoidon yhteisorganisaatiolle.

Uudistuksen toteutuksen kannalta keskeisiä lakeja ovat:

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen

– Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)

- Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021; jäljempänä Uusimaa-laki)

Voimaantulo ja toimeenpano

- Laki sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta (616/2021)

Maakunta- ja hyvinvointialuejako

- Laki hyvinvointialueesta (611/2021)
- Hyvinvointialue- ja maakuntajakolaki (614/2021)

Maakuntien hallinnon järjestäminen

- Laki hallintolain muuttamisesta (637/2021)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain muuttamisesta (711/2021)

Maakuntien rahoitus

- Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021)
- Laki tuloverolain muuttamisesta (619/2021)

Kuntien valtionosuusjärjestelmän muuttaminen

- Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021)

Lisäksi lainsäädäntöön esitettiin muutoksia yli sataan muuhun lakiin (HE 56/2021 vp). Nämä muutokset ovat lähinnä teknisiä muutoksia, joita tarvitaan järjestämisvastuun siirtyessä kunnilta hyvinvointialueille. Lainsäädännön valmistuminen on ennakoitu tapahtuvaksi alkuvuodesta 2022.

Valtioneuvosto koordinoi ja resursoi muutosta hyvinvointialueiden muodostamiseksi.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala Helsingissä 1.1.2023

Valtakunnallisen sote-uudistuksen myötä vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Poikkeuksena on Helsingin kaupunki, jolla säilyy ainoana kuntana sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu. Kaupunginvaltuusto käyttää jatkossakin kuntalaissa tarkoitettua ylintä toimivaltaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävissä.

Lisäksi Uusimaa-lain 13 §:ssä on erikseen säädetty, että nykyisen 24 kunnan muodostaman HUS-kuntayhtymän tilalle perustetaan Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden (Länsi-Uusimaa, Keski-Uusimaa, Vantaa ja Kerava sekä Itä-Uusimaa) välisellä perussopimuksella uusi hyvinvointiyhtymä, HUS-yhtymä. HUS-yhtymän järjestämistä vastuulle kuuluvat paitsi laissa suoraan sille osoitetut tehtävät, myös HUS-järjestämissopimuksessa sille siirretyt tehtävät. HUS-järjestämissopimuksessa Helsingin kaupunki, Uudenmaan hyvinvointialueet ja HUS-yhtymä sopivat keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi sikäli, kun niistä ei ole laissa erikseen säädetty.

Uusimaa-lain 14 §:n mukaan HUS-yhtymän päätösvaltaa käyttää yhtiövaltuusto tai yhtiökokous sen mukaan kuin perussopimuksessa sovitaan. Mikäli ylin päättävä toimielin on yhtiökokous, valitsevat Uudenmaan hyvinvointialueiden aluehallitukset ja Helsingin kaupungin hallitus kukin 1–3 edustajaa yhtiökokoukseen sen mukaan kuin perussopimuksessa sovitaan. Yhtiövaltuuston kohdalla puolestaan kunkin Uudenmaan hyvinvointialueen ja Helsingin kaupungin yhtiövaltuustoon valitsemien jäsenten lukumäärä määräytyy niiden peruspääomaosuuksien tai asukaslukujen suhteessa siten kuin perussopimuksessa tarkemmin sovitaan. Hyvinvointialueesta annetun lain 62 §:n mukaisesti yhtiövaltuuston jäsenet valitaan perussopimuksessa sovitulla tavalla

Helsingin kaupunginvaltuuston ja Uudenmaan hyvinvointialueiden aluevaltuustojen tulee hyväksyä HUS-yhtymän perussopimus viimeistään 30.4.2022. Samassa yhteydessä kaupunginvaltuustolle esitetään tarvittaessa päätettäväksi HUS-yhtymän ylimpään päättävään toimielimeen liittyvät hallintosääntömuutokset. Lisäksi myöhemmin kaupunginvaltuuston päätettäväksi tulee palvelujen järjestämistä vastaava HUS-järjestämissopimus.

Sote-lakikokonaisuuden osat tulevat voimaan vaiheittain. Hyvinvointialueilla toimintoja on käynnistetty 1.7.2021 alkaen pitäen silmällä 1.1.2023 tapahtuvaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen siirtymistä uuteen järjestelmään. Hyvinvointialueille on laissa määrätty perustettavaksi viranhaltijoista koostuva väliaikainen valmistelutoimielin (VATE). Laeissa ei kunnallisen itsehallinnon vuoksi määrätä Helsingin sisäistä organisoitumista uudistuksen toteutuksessa 1.1.2023 alkaen eikä voimaanpanon aikana heinäkuusta 2021 vuoden 2022 loppuun.

Helsingissä aloitettiin varautumistoimet lainsäädännöstä seuraavien hallinnollisten ja kaupungin organisaatioon kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi ja toimeenpanon valmistelun ennakoiduksi helmikuussa 2021 kansliapäällikön asettamassa sote-varautumisen ohjausryhmässä. Ohjausryhmä on koordinoitunut uudistuksen täytäntöönpanon valmis-

telua alatyöryhmissä sote-lakien sisällön vahvistuttua: päätöksenteko ja hallinto, talous, HUS:n ja erikoissairaanhoidon, henkilöstöasiat ja viestintä sekä ict-muutoksen valmistelu.

Kaupunginvaltuusto perusti 22.9.2021 (§ 274) uudistuksen toimeenpanoa silmällä pitäen kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaoston (sotepe-jaosto) 31.12.2022 päättyväksi määräajaksi. Jaosto ohjaa ja seuraa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen suunnittelu- ja valmistelutehtäviä sekä tekee kaupunginhallitukselle esityksiä uudistukseen liittyvistä kaupungin johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen muutoksista.

Kaupungin hallintosäätöä on tarkoitus muuttaa sote-uudistuksen vuoksi kahdessa vaiheessa. Nyt tehtävällä muutoksella on ensisijaisesti tarkoitus muodostaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (sotepe-toimiala), jotta vuoden 2023 talousarvio ja toiminnan suunnittelu voidaan hoitaa valtuuston vahvistaman organisaation mukaisena. Uusi organisaatorakenne tarvitaan myös, jotta eri järjestelmiin liittyviä muutoksia ja sopimuksia voidaan tehdä ennakoivasti ja jotta toimialan siirtävän henkilöstön kiinnittäminen uuteen rakenteeseen voidaan päättää hyvissä ajoin.

Kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaostolle esitetään tässä vaiheessa lisättäväksi toimivalta päättää uudistuksen täytäntöönpanoon kuuluvista uusien toimielinten ratkaisuvalltaan kuuluvista asioista ennen uuden hallintosäännön astumista voimaan. Vastaavasti on menetelty muun muassa johtamisjärjestelmän uudistusta valmistelleen kaupunginhallituksen johtamisen jaoston suhteen.

Johtavien viranhaltijoiden toimivaltaan tulee 1.1.2023 alkaen muutoksia koskien sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tehtäviä. Toimintojen sujuvan jatkumisen näkökulmasta on tarkoituksenmukaista päättää, että vuoden 2022 aikana voidaan tehdä vuotta 2023 koskevia viranhaltijapäätöksiä muutetun hallintosäännön mukaista toimivaltaa käyttäen.

Valtio rahoittaa sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen palvelut Helsingissä. Uusimaa-laissa säädetään Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen talouden eriyttämisestä (20–22 §). Lain mukaan kaupungin on laadittava sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen talousarvio ja -suunnitelma Helsingin kaupungin talousarviosta ja -suunnitelmasta erillisenä osana, joka yhdistetään kaupungin talousarviioon ja -suunnitelmaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kaupungin on myös laadittava sosiaali- ja terveydenhuollosta sekä pelastustoimesta tilikaudelta erillistilinpäätös, joka yhdistetään Helsingin kaupungin tilinpäätökseen. Erillistilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä vertailu talousarvion toteutumisesta ja toimintakertomus. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäville asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta.

Erityislainsäädännöstä mahdollisesti seuraaviin yksityiskohtaisempiin toimivallan muutostarpeisiin ja delegointeihin on tarkoitus palata syksyllä 2022 hallintosäännön muutoksella, kun sote-lainsäädännön vielä päättämättä ja valmisteilla olevat osat, valtion ohjausrakenne sekä HUS-yhtymän perustaminen on saatu valmiiksi. Nämä ja muut vuoden 2022 aikana mahdollisesti tehtävät hallintosääntömuutokset tullaan teknisesti yhdistämään nyt hyväksyttävän, 1.1.2023 voimaan tulevan hallintosäännön (liite 1) sisältöön.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimintasääntö on tarkoitus valmistella loppusyksyyn 2022 mennessä, jotta erityisesti pelastustoimen tehtävien ja vastuiden siirtyminen uudelle toimialalle voidaan varmistaa. Helsingissä ei henkilöstön asema muutoksen johdosta merkittävästi muutu työnantajan pysyessä samana.

Valtiontalouden tarkastusvirastolle tulee oikeus tarkastaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan valtionrahoitteista toimintaa (sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annettu laki, 5 luku, 23 §). Muutos kuvastaa osaltaan kaupungin uutta ja kansallisesti erityistä asemaa, jossa kaupunki huolehtii sekä kunnan että hyvinvointialueen tehtävistä ja on jälkimmäisten osalta valtion tarkastustoimen kohteena.

Lisäksi voidaan todeta, että hyvinvointialueiden aluevaltuustojen lakisääteisistä tehtävistä osa koskee myös Helsingin kaupunginvaltuustoa. Tällaisia ovat muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiasta ja pelastustoimen palvelutasosta päättäminen. Hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille tulee velvollisuus asettaa kansalliskielilautakunta, jonka kaupunginvaltuusto valitsee. Kaupungin kaksikielisyystoimikunta sulautuu uuteen toimielimeen, koska kahden kaksikielisyysasioita käsittelevän toimielimen asettaminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Helsingin kaupungin hallinnon järjestämistä koskevat erityissäännökset sisältyvät Uusimaa-lain 5. lukuun. Muutoin Helsingin kaupungin toimintaan sovelletaan lähtökohtaisesti kuntalain säännöksiä. Kaupungin toimintaan sovelletaan kuitenkin hyvinvointialueesta annettua lakia mm.

seuraavilta osin: 1) järjestämisvastuuta, palvelujen tuottamista, tuottamista koskevan vastuun toteuttamista ja sen valvontaa, ostopalvelurajoituksia koskevia säännöksiä, 2) velvollisuutta asettaa kansalliskielilautakunta, 3) hyvinvointialueiden seuranta ja laillisuusvalvontaa, investointisuunnitelmaa, hyvinvointialueiden yhteistoimintaa ja hyvinvointialueen liikelaitosta koskevia säännöksiä, 4) hyvinvointialueen toiminnan, talouden ja palvelutuotannon seuranta ja tietojen tuottamista, 5) häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumista sekä 6) oikaisuvaatimusta ja muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Merkittävin poikkeus hyvinvointialueisiin verrattuna koskee sitä, että Helsingin kaupungilla on lainanotto-oikeus. Tätä oikeutta ei voida rajoittaa, koska rajoituksella olisi merkittävä kunnallista itsehallintoa kaventava vaikutus.

Toimialan uudistamiseen liittyviä erityisiä näkökohtia

Hallintosäännön tarkistaminen ei kata kaikkea kaupungin toiminnassa uudistuksen seurauksena tapahtuvaa toimintojen uudelleenorganisointia. Lainsäädännön muutoksen ja toiminnan rahoituksen eriyttämisen vuoksi on tarkoituksenmukaista arvioida joidenkin palvelutoimintojen sijoittumista kaupungin organisaatiossa ja tarvetta siirtää niitä mahdollisesti jatkossa toimialalta toiselle.

Vuoden 2022 aikana arvioidaan uudelleenjärjestelytarvetta ja -vaihtoehtoja mm. sosiaali- ja terveystoimialan järjestöavustusten ja -yhteistyön, palvelukeskustoiminnan, asukastalotoiminnan ja ruoka-aputoiminnan, pelastuslaitoksen ylläpitämien väestönsuojien sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan järjestämisen kehitysvammaisten lomatoiminnan osalta. Tietty muiden vastuutahojen aiemmin hoitamat tehtävät, mm. toimialaa koskevat sopimukset ja sitoumukset sekä sosiaalinen luototus siirtyvät tulevan uuden toimialan hoidettaviksi. Lisäksi on ratkaistava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuunjako HUS-yhtymän alueella hyvinvointialueiden ja kaupungin kesken. Nämä eivät ole hallintosäännössä määriteltyjä toimintoja, vaan niistä on tarkoitus tehdä ratkaisut sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimintasäännöstä ja palveluiden yksityiskohdista päätettäessä.

Uudistuksen muut hallinnolliset vaikutukset

Sote-uudistuksen toteuttaminen merkitsee historiallista muutosta maan poliittiseen päätöksentekojärjestelmään, palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä hallinnon kokonaisuuteen. Muualle maahan syntyy kuntien ja valtion rinnalle kolmas hallinnon taso, hyvinvointialueet. Helsingin kaupunki jatkaa maan ainoana kuntana sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäjänä, joten Helsingin erityisasema

maan suurimpana kuntana ja pääkaupunkina vahvistuu uuden lainsäädännön myötä.

Helsingin erityisasemaa käsiteltiin lainsäädännön valmistelussa tarkasti, koska sote-uudistuksessa hyvinvointialueet ovat erityisesti rahoituksen osalta ja myös muuten valtion ohjauksessa. Helsingin osalta tämä merkitsee valtion lisääntyvää ohjausta ja näin rajaa kunnallista itsehallintoa. Eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi asiasta mm. että ”Helsingin kaupungin osalta itsehallinnon suoja perustuu kuitenkin perustuslain 121 §:n 1—3 momentin säännöksiin kunnallisesta itsehallinnosta. Perustuslakivaliokunnan mielestä merkityksellistä asiassa on, että Helsingille jäävät nykyiset sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen järjestämistehtävät. Kyse ei ole uusien tehtävien antamisesta Helsingin kaupungille, vaan Helsingin kaupungin itsehallinnon näkökulmasta uudistuksessa vahvistetaan sillä jo nykyisin oleviin tehtäviin kohdistuvaa valtion ohjausta merkittäväällä tavalla. Sääntelyä on arvioitava puuttumisena perustuslain 121 §:ssä turvattuun kunnalliseen itsehallintoon.”

Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että kunnallisen itsehallinnon perustuslainsuojasta johtuvista syistä sosiaali- ja terveystoimen kunnan on kuitenkin täsmennettävä sääntelyä ja rajattava Helsingin kaupunkiin kohdistuva ohjaus vain lakisääteisiin tehtäviin ja vain ehdottoman välttämättömään nyt arvioitavana olevan valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen kannalta.

Koska sote-uudistuksen lainsäädäntö ei ohjaa Helsingin sisäistä organisoitumista uudistuksen toteutuksessa on itsehallinnon nojalla hallintosääntöön valmisteltu toteutettavaksi vain välttämättömiä uudistuksesta aiheutuvia muutoksia. Toimielinten väliseen tai toimielinten ja viranhaltijoiden väliseen toimivallanjakoon ja tehtäviin ei ole arvioitu tarpeelliseksi tehdä muita merkittäviä muutoksia kuin esitettävä uuden toimialan muodostaminen. Pääosan päätöksentekoon, talouden ja toiminnan ohjaukseen, henkilöstöön ja muuhun johtamiseen liittyvistä prosesseista on arvioitu toimivan myös uudessa tilanteessa.

Hallintosääntömuutoksen yksityiskohtaiset perustelut

Kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaoston toimivallan laajentaminen (liite 3)

Koska sote-uudistuksen edellyttämien hallintosääntömuutosten on määrä tulla voimaan vasta 1.1.2023, on tunnistettu tarve osoittaa uusien toimielinten (sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta sekä sen yksilöjaosto ja pelastusjaosto) toimivaltaan kuuluvissa asioissa vastuu vuoden 2022 loppuun saakka toimivalle toimielimelle, kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaos-

tolle. Näin meneteltiin myös kaupungin johtamisjärjestelmän muutoksessa, jossa kaupunginhallituksen johtamisen jaosto käytti tarvittavilta osin toimialalautakunnille kuuluvaa toimivaltaa ennen niiden asettamista.

Hallintosäännön 2 luvun 4a §:n 1 momenttia (s. 7) esitetään muutettavaksi siten, että loppuun lisätään virke: ”Lisäksi jaosto tekee sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen täytäntöönpanon vaatimia, perustettavien toimielinten toimivaltaan kuuluvia päätöksiä.”

Muutoksen jälkeen hallintosäännön 2 luvun 4a § liitteessä 3 kuuluu seuraavasti:

4a § Kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaosto [voimassa 31.12.2022 saakka]

Kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaosto ohjaa ja seuraa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen suunnittelu- ja valmistelutehtäviä. Jaosto tekee kaupunginhallitukselle esityksiä uudistukseen liittyvistä kaupungin johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen muutoksista. Lisäksi jaosto tekee sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen täytäntöönpanon vaatimia, perustettavien toimielinten toimivaltaan kuuluvia päätöksiä.

Jaostossa on 9 jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Kaupunginvaltuusto valitsee jaoston jäsenet ja varajäsenet. Jaoston jäseniksi ja varajäseniksi voidaan valita muitakin kuin kaupunginhallituksen jäseniä tai varajäseniä. Lisäksi kaupunginvaltuusto valitsee jaoston varsinaisista jäsenistä sille puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, joiden on oltava kaupunginhallituksen jäseniä tai varajäseniä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan perustaminen 1.1.2023 alkaen (liite 1)

Helsingissä pelastuslautakunta ja pelastuslaitos ovat kuuluneet kaupunkiympäristön toimialalle. Koska sote-uudistuksen eräänä lähtökohdiana on koota kansallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä pelastustoimesta vastaavat toimijat samaan toimialarakenteeseen, tämä on perusteltua toteuttaa myös Helsingissä. Näin vältytään myös eriyttämästä pelastustoimen taloutta kaupunkiympäristön toimialalla, ja luodaan selkeämmät johtosuhteet valtion rahoittaman toiminnan ohjauksessa.

Pelastuslautakunnan nykyiset yleiseen toimivaltaan kuuluvat tehtävät esitetään siirrettäväksi sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle.

Pelastuslautakuntaa koskeva hallintosäännön 2 luvun 12 § (s. 9) esitetään kumottavaksi.

Hallintosäännön 2 luvun 18–20 §:t (s. 10) esitetään muokattavaksi siten, että aiemman sosiaali- ja terveyslautakunnan nimeksi tulee sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta ja toimialan nimeksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala. Uuden lautakunnan ja toimialan nimi muutetaan johdonmukaisesti kaikissa sen esiintymispaikoissa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan yksilöjaoston kuvaus on nykyisen sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston kanssa samansisältöinen, vaikka lautakunnan nimi ja toimialan nimi muuttuvat.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle esitetään perustettavaksi pelastusjaosto, jonka tehtäväkuvaus vastaa sisällöllisesti poistuvan pelastuslautakunnan kuvausta pelastustoimen erityisten tehtävien osalta.

Muutoksen jälkeen hallintosäännön 2 luvun 18–20 §:t kuuluvat seuraavasti:

18 § Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta on toimialalautakunta, joka huolehtii 4 luvun 8 §:ssä tarkoitetun sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan mukaisista tehtävistä.

Lautakunnassa on 13 jäsentä. Lautakunnan puheenjohtajana on sosiaali- ja terveystoimialan apulaispormestari. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan jäsenistä vähintään yksi ja hänen varajäsenensä ovat ruotsinkielisestä kieliryhmästä.

Kaupunginvaltuusto valitsee toimikaudekseen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet. Lisäksi kaupunginvaltuusto valitsee lautakunnan varsinaisista jäsenistä sille varapuheenjohtajan.

19 § Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan yksilöasioiden jaosto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalla on jaosto, joka huolehtii eräistä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan muutoksenhakuasioista ja muista viranomaisasioista.

Jaostossa on 9 jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Kaupunginvaltuusto valitsee toimikaudekseen jaoston jäsenet ja varajäsenet. Lisäksi kaupunginvaltuusto valitsee lau-

takunnan varsinaisista jäsenistä ja varajäsenistä jaostolle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

20 § Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan pelastusjaosto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalla on jaosto, joka huolehtii 4 luvun 8 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun pelastustoimen palvelukokonaisuuden tehtävistä sekä sille erikseen määrätyistä tehtävistä.

Pelastusjaosto, pelastuskomentaja sekä tämän määrämät muut viranhaltijat ovat Helsingin pelastustoimen alueen pelastusviranomaisia.

Jaostossa on 9 jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Kaupunginvaltuusto valitsee toimikaudekseen jaoston jäsenet ja varajäsenet. Lisäksi kaupunginvaltuusto valitsee lautakunnan varsinaisista jäsenistä ja varajäsenistä jaostolle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Pelastustoimen siirrosta sosiaali- ja terveystoimialan yhteyteen aiheutuu tarve muuttaa hallintosäännössä lukuisia määräyksiä.

Maininnat pelastuslaitoksesta poistetaan hallintosäännön 4 luvun 6 §:stä (s. 15).

Pelastuslaitoksen hallinnollinen asema osana uutta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa esitetään rinnastettavaksi nykyisiin sosiaali- ja terveystoimialan palvelukokonaisuuksiin. Valtion rahoituksen kanavoiminen toimialan palveluihin on tarkoituksenmukaista toteuttaa yhden lautakunnan kautta.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kuvaus (s. 15), kun pelastustoimen tehtävät on siirretty uudelle toimialalle, kuuluu seuraavasti:

8 § Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala huolehtii sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain sekä pelastustoimen järjestämisestä annetun lain mukaisista tehtävistä, terveydenhuoltolain mukaisista terveyskeskuksen tehtävistä, sosiaali- ja terveystoimen laitosten lääkehuollosta ja muusta sosiaali- ja terveystoimen velvoitteena olevasta lääkehuollosta sekä pelastuslain mukaisista pelastuslaitoksen tehtävistä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tehtävänä on sosiaali- ja

terveyspalvelujen järjestäminen ja tuottaminen sekä pelastustoimen järjestäminen ja tuottaminen ja ensihoidon palvelujen tuottaminen sovitulla tavalla. Toimiala luo sosiaali- ja terveyspalvelujen keinoin edellytyksiä terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiselle ja edistämiseksi, edistää omatoimisuutta ja yhteisvastuullisuutta sekä ehkäisee ja vähentää sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia ja niiden haittavaikutuksia.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toimii sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan alaisuudessa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala jakautuu neljään palvelukokonaisuuteen:

- 1 Perhe- ja sosiaalipalvelujen palvelukokonaisuus, joka huolehtii perhe-, sosiaali- ja vammaispalveluista.
- 2 Terveys- ja päihdepalvelujen palvelukokonaisuus, joka huolehtii terveys-, päihde- ja päivystyspalveluista.
- 3 Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen palvelukokonaisuus, joka huolehtii sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluista.
- 4 Pelastustoimen palvelukokonaisuus, joka huolehtii pelastuslain edellyttämistä pelastustoimen tehtävistä sekä tuottaa ensihoidon palveluja siinä laajuudessa kuin palvelujen järjestäjän kanssa on sovittu. Palvelukokonaisuus käyttää toiminnassaan nimeä pelastuslaitos.

Hallintosäännön 5 luvun 7 §:n 2 momentista (s. 18), kaupunkiympäristön toimialan johtavat viranhaltijat, esitetään poistettavaksi sanat "sekä pelastuskomentajan" ja lisätään sana "sekä" toimialan hallintojohtajan edelle.

Muutoksen jälkeen kohta kuuluu:

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja on toimialaan kuuluvien palvelukokonaisuuksien johtajien sekä toimialan hallintojohtajan esimies. Kaupunkiympäristön toimialajohtaja suorittaa kansliapäällikön määräämät tehtävät.

Hallintosäännön III osan 19 luvusta Päätöksentekoa ja toimivallan jakoa koskevat määräykset, 3 § Asian ottaminen ylemmän toimielimen käsiteltäväksi (otto-oikeus) on poistettu (3 §:n kohta 4-kohta):

Pelastuslautakunta tai sen puheenjohtaja voi ottaa lautakunnan käsiteltäväksi asian, jossa sen alainen viranhaltija on tehnyt.

Hallintosäännön IV osan 23 luvusta Henkilöstö, 1 § Kelpoisuusvaatimukset, on poistettu 'pelastuskomentaja' 4-kohdasta.

Hallintosäännön VIII osan 29 lukuun Kokousmenettely on tehty seuraavat muutokset:

7 § Läsnäolo ja puheoikeus

- poistettu 6-kohdasta: 'pelastuslautakunnan osalta pelastuskomentaja'
- poistettu 8-kohdasta: 'pelastuslautakunta'

19 § Toimielimen pöytäkirjanpitäjät

- poistettu 3-kohdasta: 'ja pelastuslautakunnan pöytäkirjaa pitää pelastuskomentajan määräämä henkilö'.

22 § Toimielimen hallintotehtävät

- poistettu: 'ja pelastuslautakunnan hallintotehtäviä pelastuslaitos'.

Hallintosäännön 5 luvun 9 §:ssä (s. 19) määritellään sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan johtavat viranhaltijat.

Muutoksen jälkeen 9 § kuuluu:

9 § Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan johtavat viranhaltijat

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimintaa ja hallintoa johtaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja, joka toimii sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan, sen jaostojen sekä toimialan apulaispormestarin esittelijänä. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja nimitetään enintään 7 vuoden määräajaksi.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja on toimialaan kuuluvien palvelukokonaisuuksien johtajien sekä toimialan hallintojohtajan esimies. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja suorittaa kansliapäällikön määräämät tehtävät.

Perhe- ja sosiaalipalvelujen palvelukokonaisuutta johtaa perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja.

Terveys- ja päihdepalvelujen palvelukokonaisuutta johtaa terveys- ja päihdepalvelujen johtaja.

16.03.2022

Asia/5

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen palvelukokonaisuutta johtaa sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja.

Pelastustoimen palvelukokonaisuutta johtaa pelastuskomentaja.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan hallintoa johtaa hallintojohtaja.

Palvelukokonaisuuden johtajat ja hallintojohtaja suorittavat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan johtajan määräämät tehtävät.

Hallintosäännön 5 luvun 10 §:stä poistetaan maininta pelastuskomentajan sijaisen määräämisestä lautakunnassa. Käytäntö on jatkossa yhdenmukainen muiden palvelukokonaisuuksien johtajien kanssa, ja sijaisen määrää toimialajohtaja.

Toimielinten ja viranhaltijoiden toimivaltaan tehtävät muutokset

Kaupunginvaltuuston toimivaltaan esitetään tehtäväksi kaksi lisäystä, jotka sote-uudistuksessa on säädetty hyvinvointialueiden aluevaltuustojen tehtäviksi. Vaikka normaalisti hallintosääntöön ei toisteta vastuita erityislainsäädännöstä kunnille säädettyjen tehtävien hoitamisesta, tässä muutostilanteessa on selkeämpää poiketa käytännöstä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 11 §:ssä säädetty palvelustrategiasta.

"11 § Palvelustrategia

Hyvinvointialueen on laadittava taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia osana hyvinvointialuestrategiaa. Palvelustrategiassa on otettava huomioon 22 §:ssä tarkoitetut sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet.

Palvelustrategiassa hyvinvointialue päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Lisäksi hyvinvointialue asettaa palvelustrategiassa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä kustannusvaikuttavuus.

Hyvinvointialueen asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista palvelustrategian laadinnassa säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 29 §:ssä. Hyvinvointialueen on julkaistava palvelustrategiansa julkisessa tietoverkossa."

Vaikka Helsinki ei ole hyvinvointialue, vaan jatkaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä itsehallinnollisena kuntana, on palvelustrategia laadittava myös Helsingissä. Koska kaupungilla ei ole velvollisuutta laatia hyvinvointialuestrategiaa, vaan kaupunkistrategia, on tulkittu, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia tulisi jatkossa sisällyttää kaupunkistrategiaan. Palvelustrategia on keskeinen valtion ohjaaman sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 6 §:ssä säädetään hyvinvointialueiden aluevaltuustoilla olevan vastuu päättää pelastustoimen palvelutasosta alueellaan. Lähtökohtaisesti säännös ei näin koskisi Helsingin kaupunginvaltuustoa. Uusimaa-laissa kuitenkin todetaan, että pelastustoimen järjestämistä koskevat säännökset koskevat myös Helsingin kaupunkia.

"6 § Pelastustoimen palvelutasopäätös

Aluevaltuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös 8 §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Päätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Päätöksen tulee olla voimassa määräajan.

Hyvinvointialueen on tehtävä uusi palvelutasopäätös, jos uhkat, riskit tai 8 §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston vahvistamat strategiset tavoitteet muuttuvat oleellisesti.

Hyvinvointialueen on pyydettävä palvelutasopäätöksestä ennen sen hyväksymistä aluehallintoviraston lausunto. Aluevaltuuston hyväksymä palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia sään-

16.03.2022

Asia/5

nöksiä palvelutasopäätösten sisällön perusteista, rakenteesta ja seurannasta sekä aluehallintoviraston suorittamasta arvioinnista."

Hallintosäännön 7 luvun 1 §:ään Kaupunginvaltuuston toimivalta esitetään lisättäväksi 14a ja 14b momentti seuraavasti:

1 § Kaupunginvaltuuston toimivalta

Ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, kaupunginvaltuusto päättää

14a sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetusta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiasta

14b pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetusta pelastustoimen palvelutasopäätöksestä

Muutokset erityiseen toimivaltaan keskushallinnossa

Hallintosäännön III osan 12 luvun Toimivalta keskushallinnossa 1 § Kansliapäällikön toimivalta esitetään poistettavaksi kohdista 8 ja 9 seuraavat:

Kohta 8: Kansliapäällikön toimivaltaan kuuluu päättää toimialajohtajan, palvelukokonaisuuden johtajan jne. palkasta ym. Esitetään poistettavaksi erillinen maininta pelastuskomentajasta tästä kohdasta.

Kohta 9: Kansliapäällikön toimivaltaan kuuluu päättää toimialajohtajan, liikelaitoksen johtajan ja kaupunginkanslian osastopäälliköiden muusta kuin 8 kohdassa tarkoitetusta palkitsemisesta. Esitetään poistettavaksi erillinen maininta pelastuskomentajasta tästä kohdasta.

Sosiaali- terveys- ja pelastustoimialan erityinen toimivalta

Koska erityishuoltopiirit lakkautetaan, Hallintosäännön III osan 18 luvusta 4 § Sosiaali-, ja terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtajan erityinen toimivalta kumotaan kohta 2: 'määrätä viranhaltijan toimimaan Helsingin erityishuoltopiirin johtajana'.

Pelastusjaoston erityinen toimivalta

16.03.2022

Asia/5

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle esitetään perustettavaksi pelastusjaosto, jonka tehtäväkuvaus vastaa sisällöllisesti poistuvan pelastuslautakunnan kuvausta pelastustoimen erityisten tehtävien osalta. Pelastusjaosto toimii pelastuslain mukaisena monijäsenisenä toimielimenä. Periaatteena on, että sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää pelastustoimen osalta niistä asioista, jotka kuuluvat toimialalautakuntien yleiseen toimivaltaan ja pelastusjaostolle jäävät nykyisen pelastuslautakunnan loput tehtävät.

Hallintosäännön III osan 19 lukuun Erityinen toimivalta, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 §:

3 § Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan pelastusjaoston toimivalta

Ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan pelastusjaosto

- 1 tekee sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle esityksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä
- 2 hyväksyy kaupungin väestönsuojelua koskevat suunnitelmat kaupunginhallituksen vahvistamien perusteiden mukaisesti
- 3 päättää kaupungin jakamisesta väestönsuojelualueisiin
- 4 päättää lausuntojen ja esitysten antamisesta silloin, kun ne on pyydetty pelastustoimelta ja asia on periaatteellisesti laajakantoinen.
- 5 päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden perusteella viranhaltija päättää pelastustoimen käytettävissä olevien avustusmäärärahojen jakamisesta ja avustusten käytön valvonnasta

Pelastuskomentajan toimivalta

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala muodostetaan 1.1.2023 alkaen. Toimialalle asetetaan sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta ja sen pelastusjaosto sekä yksilöasioiden jaosto. Pelastustoimi siirtyy kaupunkiympäristön toimialalta uudeksi palvelukokoonaisuudeksi uudelle toimialalle. Muutoksesta aiheutuu muutoksia pelastuskomentajan toimivaltaan.

Pelastuskomentajan nykyinen toimivalta säilyy siltä osin kuin se ei ole päällekkäistä toimialajohtajan toimivallan kanssa. Pelastuskomentajaa ei määrätä suoraan hallintosäännössä pelastusjaoston esittelijäksi, vaan toimialajohtaja määräisi esittelijän joko toimintasäännössä tai erillisellä delegointipäätöksellä.

Hallintosäännön III osan 18 lukuun, Erityinen toimivalta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 §: Pelastuskomentajan toimivalta.

6 § Pelastuskomentajan toimivalta

Ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty tai ellei pelastuskomentaja ole määrännyt tehtävää muulle viranhaltijalle, pelastuskomentaja päättää

- 1 pelastuslaitoksen tehtäväalueeseen kuuluvan viranomaisluvan hakemisesta
- 2 pelastustoiminnan ja ensihoidon päivystysorganisaatiosta
- 3 virka- ja muista palveluvuista
- 4 uhkasakosta, teettämisuudesta ja keskeyttämisuudesta pelastuslaissa tarkoitetuissa tapauksissa sekä hyväksyä perusteet, joiden mukaan muu pelastusviranomainen voi niistä päättää.

Pelastuskomentaja johtaa pelastustoimintaa, jos hänellä on siihen pelastuslaissa edellytetty kelpoisuus.

Kansalliskielilautakunnan asettaminen 1.1.2023 alkaen

Uusimaa-lain 19 § edellyttää, että Helsingin kaupungilla on kansalliskielilautakunta. Lautakunnan jäseniksi valitaan ruotsinkieliseen kielivähemmistöön kuuluvia henkilöitä.

Kansalliskielilautakunnan lakisääteisiä tehtäviä koskien sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustointia ovat:

"1) selvittää, arvioida ja lausua siitä, miten valtuuston päätökset vaikuttavat kielellisten oikeuksien käytännön toteutumiseen; 2) selvittää, arvioida ja määrittellä ruotsin kielellä tarjottavien palvelujen tarvetta sekä seurata näiden palvelujen saatavuutta ja laatua; 3) selvitysten, arvioinnin ja seurannan perusteella tehdä hallitukselle ehdotuksia toimenpiteiksi ruotsin-

16.03.2022

Asia/5

kielisten palvelujen ja palveluketjujen kehittämiseksi sekä henkilöstön kielitaitovaatimuksiksi ja kielitaidon kehittämiseksi; 4) tehdä ehdotuksia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 39 §:ssä tarkoitetun kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyötä koskevan sopimuksen sekä tämän lain 9 §:ssä tarkoitetun HUS-järjestämissopimuksen sisällöksi, antaa sopimuksesta lausunto valtuustolle sekä seurata sopimuksen toteutumista.

Lautakunnalla voi olla myös muita hallintosäännössä määrättyjä tehtäviä.

Lautakunnan on annettava vuosittain hallitukselle kertomus kielivähemmistön palvelujen toteutumisesta. Hallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin lautakunnan antama kertomus antaa aihetta.

Lautakunnan puheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksessa siltä osin, kuin hallituksessa käsitellään sosiaali- ja terveydenhuoltoa tai pelastustoimea koskevia asioita."

Helsingissä on tarkoituksenmukaista yhdistää kansalliskielilautakunnan lakisääteisiin tehtäviin nykyisen kaksikielisyystoimikunnan tehtävät kaupungin kaksikielisuuden edistämiseksi.

Hallintosäännön VI osan 25 lukua Kaksikielisyys ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään uusi 6 §:

6 § Kansalliskielilautakunta

Kansalliskielilautakunta huolehtii sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 19 §:ssä säädettyistä tehtävistä.

Lisäksi kansalliskielilautakunnan tehtävänä on kaupungin toimintaa koskien:

- 1 selvittää, arvioida ja määritellä ruotsin kielellä tarjottavien palveluiden tarvetta ja henkilöstön kielitaitoa sekä seurata näiden palvelujen saatavuutta ja laatua;
- 2 selvitysten, arvioinnin ja seurannan perusteella tehdä ehdotuksia toimenpiteiksi ruotsinkielisten palvelujen ja palveluketjujen kehittämiseksi sekä henkilöstön kielitaitovaatimuksiksi ja

16.03.2022

Asia/5

kielitaidon kehittämiseksi sekä antaa näihin liittyviä lausuntoja;

- 3 käsitellä kaksikielisyyden suunnitelmallista edistämistä kaupungin toiminnassa sekä raportoida kaksikielisyyden toteutumisesta sekä kaupungin palvelujen ja henkilöstön kielivaranon kehittämistyöstä toimikunnan määrittelemillä kohdealueilla.

Lautakunnassa on seitsemän jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Kaupunginvaltuusto valitsee toimikaudekseen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet siten, että lautakunnan jäsenet ovat ruotsinkieliseen kielivähemmistöön kuuluvia henkilöitä. Lisäksi kaupunginvaltuusto valitsee lautakunnan varsinaisista jäsenistä sille puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Kansliapäällikkö toimii lautakunnan esittelijänä.

Talouden ohjaukseen tehtävät muutokset

Uudistuksesta seuraava keskeinen talouden ohjauksen muutos on, että kaupungin verotuloja vähennetään lainsäädännössä määriteltävällä tavalla ja jatkossa valtio määrittelee sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen kaupungin käytettävissä olevan määrärahan määrän ja maksaa tämän summan kaupungille valtionavustuksena. Uuden toimialan talouden ohjaus tullaan toteuttamaan kaupungin toimivallan jaon mukaisesti osana talouden ja toiminnan suunnittelua ja talousarvion valmistelua ja päätöksentekoa.

Valtion ohjauksen toteamiseksi hallintosäätöön esitetään tehtäväksi kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen toimivaltaan talousasioiden kohtaan lisäys ”ottaen huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen eriyttämisvelvoitteet”.

Luvun 7 1 § Kaupunginvaltuuston toimivalta kohta 20 on uudessa muodossaan:

Kaupunginvaltuusto päättää /.../ vuosittain talousarvion käsitteilyn yhteydessä talousarvion sitovuustason sekä määrärahoille että toiminnallisille tavoitteille ottaen huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen eriyttämisvelvoitteet.

Luvun 8 1 § Kaupunginhallituksen ja sen jaostojen toimivalta talousasiat kohta 7 on uudessa muodossaan:

Kaupunginhallitus päättää /.../ vuosittain talousarvion laatimi-

sohjeista sekä talousarvion noudattamisohjeista ottaen huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen eriyttämisvelvoitteet.

Hallintosäännön IV osan 20 luvun Taloudenhoito 1 §:ään Talousarvio ja suunnitelma esitetään lisättäväksi teksti: "Talousarviossa ja -suunnitelmassa otetaan huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen eriyttämisvelvoitteet."

Hallintosäännön IV osan 20 luvun Taloudenhoito 4 §:ään Toiminnan ja talouden seuranta esitetään lisättäväksi teksti: "Seurannassa otetaan huomioon valtion sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toiminnan ja talouden seurantaan liittyvät velvoitteet."

Lisäksi rahoitusjohtajan toimivallasta (Hallintosääntö, III osa, 12 luku 4a§) poistetaan maininta pelastuslaitoksen käteisvarojen enimmäismäärästä päättämisestä.

Maininta Pelastuslaitoksesta hankintayksikkönä poistetaan (Hallintosääntö IV osa, 20 luku 7§).

Valtiontalouden tarkastusviraston oikeus valtion rahoittaman toiminnan tarkastamiseen

Koska sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelut perustuvat suurelta osin valtion rahoitukseen, on valtiontalouden tarkastusvirastolla oikeus tarkastaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan hallinnon ja talouden hoito (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla, 23 §, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen hallinnon ja talouden tarkastus).

Hallintosäännön IV osan Talous ja valvonta, 21 luku Hallinnon ja talouden tarkastus, ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään uusi 4 §:

4 § Valtiontalouden tarkastusviraston tiedonsaantioikeus ja avustaminen

Valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen sekä näitä tehtäviä varten perustettujen kaupungin määräsvallassa olevien yhteisöjen toiminnan ja taloudenhoidon laillisuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta valtiolta saadun rahoituksen osalta. Tarkastuksessa noudatetaan, mitä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetussa laissa sääde-

16.03.2022

Asia/5

tään.

Ehdotuksen käsittely

Kaupunginvaltuusto asetti 22.9.2021 (§ 275) kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaoston ja antoi sille tehtäväksi ohjata ja seurata uudistuksen suunnittelu- ja valmistelutehtäviä. Jaoston tulee tehdä kaupunginhallitukselle esityksiä uudistukseen liittyvistä kaupungin johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen muutoksista.

Jaosto on 17.3.2022 hyväksynyt hallintosäännön luonnoksen esityksenä kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle.

Hallintosäännön muutosesitykset on käsitelty kaupungin sääntötyöryhmässä 31.1.2022.

Kaupungin henkilöstötoimikunta totesi 28.2.2022, että yhteistoiminta on tässä vaiheessa toteutunut hallintosäännön valmistelussa.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi
Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi
Sakari Uutela, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25977
sakari.uutela(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite 1, Helsingin kaupungin hallintosääntö, voimaan 1.1.2023
- 2 Liite 2, Helsingin kaupungin hallintosääntö, voimaan 1.1.2023, muutokset näkyvissä
- 3 Liite 3, Helsingin kaupungin hallintosääntö, voimaantulo täytäntöönpanopäätöksestä
- 4 Liite 4, Helsingin kaupungin hallintosääntö, voimaantulo täytäntöönpanopäätöksestä, muutokset näkyvissä

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Kaupunginkanslia
Sosiaali- ja terveystoimiala
Pelastuslaitos

16.03.2022

Asia/5

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 07.03.2022 § 176

HEL 2021-013693 T 00 01 00

Esitys

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää:

- hyväksyä Helsingin kaupungin hallintosäännön liitteen 1 mukaisesti tulevaksi voimaan 1.1.2023,
- hyväksyä Helsingin kaupungin hallintosäännön liitteen 3 mukaisesti tulemaan voimaan kaupunginhallituksen pantua täytäntöön valtuuston päätöksen, jotta kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaosto voi 31.12.2022 päättyvänä toimikautenaan tehdä liitteen 1 mukaisen hallintosäännön toimeenpanoon liittyviä muiden toimielinten kuin kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen toimivaltaan kuuluvia päätöksiä,
- että liitteen 1 mukaisen hallintosäännön täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa ja
- että viranhaltijat voivat tehdä vuotta 2023 koskevia päätöksiä hallintosäännön liitteen 1 mukaista toimivaltaa käyttäen vuoden 2022 aikana.

Käsittely

07.03.2022 Ehdotuksen mukaan

Palautusehdotus:

Jussi Halla-aho: Asia palautetaan valmisteluun siten, että pelastustoimen itsenäisyys Helsingissä omana lakisääteisenä tehtävänä varmistetaan. Asiassa tulee ottaa huomioon sekä eduskunnan asiaan liittyvät kannanotot sekä sisäministeriön 15.10.2021 antama ohjauskirje hyvinvointialueen pelastustoimen hallintomalliksi.

Jussi Halla-ahon palautusehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Jussi Halla-aho jätti eriävän mielipiteeseensä seuraavat perustelut: Pelastustoimen olisi tullut jatkossakin olla oma itsenäinen toimialansa Helsingissä lakisääteisenä tehtävänä soten rinnalla eikä sotessa yhteinä palvelukokonaisuutena. Asiassa olisi ollut syytä huomioida sekä eduskunnan asiaan liittyvät kannanotot että sisäministeriön 15.10.2021 antama ohjauskirje hyvinvointialueen pelastustoimen hallintomalliksi.

16.03.2022

Asia/5

28.02.2022 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi
Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi
Sakari Uutela, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25977
sakari.uutela(a)hel.fi

Kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus-
jaosto 17.02.2022 § 7

HEL 2021-013693 T 00 01 00

Esitys

Kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoi-
men uudistusjaosto esitti kaupunginhallitukselle, että se esittäisi kau-
punginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää:

- hyväksyä Helsingin kaupungin hallintosäännön liitteen 1 mukaisesti tulevaksi voimaan 1.1.2023,
- hyväksyä Helsingin kaupungin hallintosäännön liitteen 3 mukaisesti tulemaan voimaan kaupunginhallituksen pantua täytäntöön valtuus-
ton päätöksen, jotta kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveyden-
huollon sekä pelastustoimen uudistusjaosto voi 31.12.2022 pääty-
vänä toimikautenaan tehdä liitteen 1 mukaisen hallintosäännön toi-
meenpanoon liittyviä muiden toimielinten kuin kaupunginvaltuuston
ja kaupunginhallituksen toimivaltaan kuuluvia päätöksiä,
- että liitteen 1 mukaisen hallintosäännön täytäntöön panemiseksi
tarpeellisiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen sen voimaantuloa
ja
- että viranhaltijat voivat tehdä vuotta 2023 koskevia päätöksiä hallin-
tosäännön liitteen 1 mukaista toimivaltaa käyttäen vuoden 2022 ai-
kana.

Käsittely

17.02.2022 Ehdotuksen mukaan

Palautusehdotus:

Mari Rantanen: Asia palautetaan valmisteluun siten, että pelastustoi-

16.03.2022

Asia/5

men itsenäisyys Helsingissä omana lakisääteisenä tehtävänä varmistetaan. Asiassa tulee ottaa huomioon sekä eduskunnan hallintovaliokunnan antama lausunto sekä sisäministeriön 15.10.2021 antama esitys hyvinvointialueen pelastustoimen hallintomalliksi siten kuin se on asianmukaisinta.

Mari Rantasen palautusehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Mari Rantanen jätti eriävän mielipiteen jaoston päätökseen seuraavin perusteluin:

Mari Rantanen: Pelastustoimen olisi tullut jatkossakin olla oma itsenäinen toimialansa Helsingissä lakisääteisenä tehtävänä sotien rinnalla eikä sotessa yhtenä palvelukokonaisuutena. Asiassa olisi ollut syytä noudattaa sekä eduskunnan hallintovaliokunnan antamaa lausuntoa mutta myös sisäministeriön 15.10.2021 antamaa esitystä hyvinvointialueen pelastustoimen hallintomalliksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi
Olli Lahtinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36055
olli.lahtinen(a)hel.fi
Sakari Uutela, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25977
sakari.uutela(a)hel.fi